

عنوان مقاله:

«بررسی غزلیات حافظ بر اساس نظریه کارکردهای ارتباطی یاکوبسن»

محل انتشار:

پژوهشنامه زبان ادبی، دوره 1، شماره 4 (سال: 1402)

تعداد صفحات اصل مقاله: 31

نویسندگان:

زهراسادات موسوی خرم - دانشجوی دکتری گروه زبان و ادبیات فارسی، دانشگاه آزاد اسلامی، واحد رودهن، رودهن، ایران

شهین اجاقی علیزاده - استادیار گروه زبان و ادبیات فارسی، دانشگاه آزاد اسلامی، واحد رودهن، رودهن، ایران

خلاصه مقاله:

یاکوبسن، ابزارهای تاثیرگذاری زبان را در شش حوزه عاطفی، ترغیبی، ارجاعی، فرازبانی، همدلی و ادبی معرفی می کند. به نظر او هنرمند با هدایت پیام خود از طریق این شش مجرا می تواند مخاطب را تحت تاثیر قرار دهد. نقش های زبان و جهت گیری آن ها عاملی تعیین کننده در شیوه بیان نویسنده و بازنمایی نگاه وی به دنیای اطراف است. هر کدام از این نقش ها با جهت گیری به سوی مخاطب، گوینده، موضوع پیام و امثال این موارد، باعث بازنمایی هایی متمایز از موضوعی یکسان در نوشتارهای مختلف می شوند. در این پژوهش با روش توصیفی تحلیلی و با بهره گیری از منابع کتابخانه ای نشانه های نقش های زبان در غزلیات حافظ با تکیه بر «فرایند ارتباط یاکوبسن» مطالعه و بررسی شد. از میان دو گروه کارکردگرایان و ساختار گرایان، رهیافت دوم مبنای کار، و نسخه حافظ غنی قزوینی ملاک عمل قرار گرفت. با بهره مندی از دستاوردهای زبان شناسی و نقش شعری زبان، می توان تصرفات شاعرانه را در غزلیات حافظ بهتر نمایاند. راز ماندگاری اشعار حافظ، تصرفاتی است که او آگاهانه در حوزه زبان انجام داده است. یافته های پژوهش حاکی از آن است که با توجه به ویژگی های زبانی و محتوایی غزلیات حافظ، هر کدام از نقش های زبان را در غزلیات وی با تکیه بر نظریه ارتباط یاکوبسن می توان در سه محور بررسی نمود: (۱) ساختار، (۲) درون مایه، (۳) مخاطبان. بررسی ساختار جملات بیانگر این مطلب است که در بیشتر ابیات اجزای اصلی و فرعی مانند نقش- های نهادی، متممی، مفعولی و مسندی، و قیدی هر کدام به نحوی در انتقال پیام مورد نظر شاعر تاثیرگذارند.

کلمات کلیدی:

غزلیات حافظ، نقش های زبان، نظریه ارتباط کلامی، یاکوبسن

لینک ثابت مقاله در پایگاه سیویلیکا:

<https://civilica.com/doc/1940679>

